

Διεθνές Διατμηματικό Συνέδριο

Το όνειρο στη λογοτεχνία: διεπιστημονικές και διακαλλιτεχνικές προσεγγίσεις

Το όνειρο εμφανίζεται ήδη από τα ομηρικά έπη ως θεϊκό προμήνυμα, ως όραμα με μαντική λειτουργία, και παραπέμπει σε μια υπερβατική και εξωτερικής προέλευσης αλήθεια. Άυλη εικόνα και είδωλον, φάντασμα, όναρ και ενύπνιον, το όνειρο προσλαμβάνει παραπλανητική, ψευδή υπόσταση προερχόμενο από την ομηρική φιλντισένια πύλη ή λειτουργεί χρησμοδοτικά καθοδηγώντας την ανθρώπινη δράση, όταν η πρόσβαση σε αυτό γίνεται από την κεράτινη πύλη. Άρρηκτα συνδεδεμένα με τη λογοτεχνία, τα όνειρα είναι ένα κυρίαρχο θέμα διαχρονικά και προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες κάθε εποχής.

Το όνειρο αναδεικνύεται ως καθρέφτης μιας εσωτερικής, «δεύτερης» και κρυφής ζωής και θέτει υπό αμφισβήτηση τη διάκριση πραγματικότητας και φαντασίας. Ποικιλόμορφο, μη κατηγοριοποιήσιμο, διαφεύγον μορφικά αλλά και λειτουργικά, γίνεται αφηγηματικό τέχνασμα, άσκηση ύφους ή αφηγηματικό πλαίσιο, ενώ η πρωτεϊκότητα, η πολυσημία και η αινιγματική του φύση τροφοδοτούν αδιάκοπα την έρευνα στα πεδία της φιλοσοφίας, της ψυχανάλυσης και της θεωρίας της λογοτεχνίας. Για παράδειγμα, οι αναλογίες στη μορφή, το περιεχόμενο και τις λειτουργίες της ονειρικής και της μυθοπλαστικής αφήγησης γίνονται αντικείμενο διεξοδικής μελέτης στα έργα του Freud, του Jung και του Lacan.

Κατά τον Albert Béguin, κάθε εποχή της ανθρώπινης σκέψης θα μπορούσε να οριστεί από τις σχέσεις που εγκαθιδρύει ανάμεσα στο όνειρο και την κατάσταση εγρήγορσης. Πρότυπο και πηγή έμπνευσης για τους ρομαντικούς ποιητές, το όνειρο γίνεται βασικός πυλώνας οργάνωσης της καλλιτεχνικής φαντασίας ή ταυτίζεται με τη γραφή, όπως στο ποίημα «Kubla Khan: or A Vision in a Dream» (1816) του Coleridge. Η εναλλαγή και αντιστρεψιμότητα πραγματικότητας και ονείρου που συναντάμε στη λογοτεχνία του μπαρόκ αποκτά δεσπόζουσα θέση στον υπερρεαλισμό και διατρέχει τη γραφή του Kafka και του Borges, υπονομεύοντας τις συμβατικές παραμέτρους αντίληψης της πραγματικότητας, όπως συμβαίνει και στη λογοτεχνία του αλλόκοτου, του παράδοξου και του τρόμου και σε άλλες μορφές μη αναπαραστατικής γραφής του 21ου αιώνα. Είτε προβάλλει ως αφηγηματική δομή ενός έργου είτε ταυτίζεται με την ίδια τη μυθοπλασία, ή άλλες μορφές τέχνης, το όνειρο επιδέχεται πολλαπλές διεπιστημονικές και συγκριτολογικές προσεγγίσεις χάρη στις ποικίλες μορφικές και λειτουργικές δυνατότητές του.

Προτείνονται ενδεικτικά οι ακόλουθοι θεματικοί άξονες:

- **Ονειρικές αφηγήσεις και όνειρα στη λογοτεχνία**
Ο ρόλος και η σημασία των ονείρων στη λογοτεχνία, το όνειρο ως αφηγηματικό τέχνασμα, ως θεματικό μοτίβο, ως αισθητική κατηγορία, οι χαρακτήρες-ονειρευτές, το όνειρο στο μεταίχμιο ρεαλιστικής και φανταστικής αφήγησης.
- **Λογοτεχνικά ρεύματα και όνειρα**
Τα όνειρα στον ρομαντισμό, στον μοντερνισμό, στον υπερρεαλισμό, στη μεταμοντέρνα λογοτεχνία
- **Λογοτεχνικά είδη και όνειρα**
Τα όνειρα και η λογοτεχνία του φανταστικού, η γοτθική λογοτεχνία/η λογοτεχνία του τρόμου, η επιστημονική φαντασία, ο μαγικός ρεαλισμός, τα παραμύθια
- **Γυναικεία όνειρα και γυναικεία λογοτεχνική δημιουργία**
Γυναικείες φωνές και ονειρικές αφηγήσεις στη λογοτεχνία, σύνδεση των ονείρων με τη γυναικεία δημιουργικότητα, ονειρικός λόγος και γυναικεία γραφή, όνειρα/ εφιάλτες ως μέσο έκφρασης του άγχους και των καταπιεσμένων επιθυμιών μέσα σε μια πατριαρχική κοινωνία κ.ά.
- **Λογοτεχνία, όνειρο και ψυχανάλυση**
Τα όνειρα ως «η βασιλική οδός προς το ασυνείδητο», φαντασιώσεις και όνειρα στο λογοτεχνικό κείμενο, ψυχαναλυτική ερμηνεία των ονείρων (Freud, Jung, Lacan) στα λογοτεχνικά κείμενα, όνειρα και το παράδοξο-το αλλόκοτο
- **Όνειρα, λογοτεχνία και φιλοσοφία**
Υπαρξιακή προβληματική και όνειρα, ονειρικές ιδιότητες της ύλης (Bachelard), το όνειρο ως μοντέλο κατανόησης της μοντέρνας αστικής κουλτούρας στον Benjamin, όνειρα και μετανθρωπισμός κ.ά.
- **Όνειρα, λογοτεχνία, μύθος και υπερφυσικό**
Μυστικιστικά και θρησκευτικά όνειρα στη νεότερη λογοτεχνία, όνειρα και οράματα ως ενοράσεις ή σύνδεση με το θείο/ όνειρα και στιγμές επιφάνειας στην αποκαλυπτική λογοτεχνία, από τα οράματα της θρησκευτικής λογοτεχνίας στη νεωτερική αναζήτηση της ταυτότητας
- **Όνειρα, λογοτεχνία και ιστορική εμπειρία**
Όνειρα στη διάρκεια του πολέμου, ονειροπλασία και ιστορικό βίωμα, όνειρα και ιστορική συνείδηση
- **Όνειρα, λογοτεχνία και κοινωνικοπολιτική κριτική**
Λογοτεχνικές ονειρικές αφηγήσεις ως μέσο κριτικής απέναντι σε κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, το όνειρο ως ουτοπία ή δυστοπία
- **Ονειρικοί Χώροι και Χρόνοι στη Λογοτεχνία**
Η γεωγραφία του ονείρου: τόποι, πόλεις, τοπία, το όνειρο ως καθρέφτης πραγματικών χώρων ή φανταστικών κόσμων, ονειρική και απροσδιόριστη διάσταση του χρόνου

- **Όνειρα και Πολιτισμικές Ανταλλαγές**

Το όνειρο ως τρόπος συνάντησης διαφορετικών πολιτισμικών παραδόσεων, ονειρικές εικόνες σε λογοτεχνικές ανταλλαγές Ανατολής και Δύσης, διαπολιτισμικές επιρροές στα όνειρα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας

- **Όνειρα και σχέση με την Επιστήμη και την Τεχνολογία**

Επιστημονικές θεωρίες για τον ύπνο και τα όνειρα στη λογοτεχνία, η εξέλιξη της σχέσης ανθρώπου και μηχανής μέσα από τα όνειρα, όνειρα στη δυστοπική επιστημονική φαντασία κ.ά.

- **Διακαλλιτεχνικές προσεγγίσεις των ονείρων στη λογοτεχνία, τις εικαστικές τέχνες, τη μουσική και τον κινηματογράφο**

Οι ανακοινώσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα 20 λεπτά. Η γλώσσα του Συνεδρίου είναι η ελληνική. Αν επιθυμείτε να λάβετε μέρος στο Συνέδριο, σας παρακαλούμε να στείλετε τον τίτλο και την περίληψη της ανακοίνωσής σας (έως 350 λέξεις), το αργότερο ως τις **30 Ιουνίου 2025**, –μαζί με ένα σύντομο βιογραφικό– στην ακόλουθη διεύθυνση: **oneiroconference@gmail.com**

Η επιλογή των προτάσεων θα ανακοινωθεί από την Επιστημονική επιτροπή μέχρι 31 Ιουλίου 2025. Το Συνέδριο θα διεξαχθεί δια ζώσης εντός του τριμήνου 11-13/12/2025.

Το Συνέδριο συνδιοργανώνεται από:

- το Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας,
- το Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας &
- τον Τομέα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας

Τα μέλη της Επιστημονικής επιτροπής:

Κατερίνα Καρακάση, Καθηγήτρια Γερμανικής Λογοτεχνίας και Συγκριτικής Γραμματολογίας

Πέγκυ Καρπούζου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Θεωρίας της Λογοτεχνίας
Σωτήρης Παρασχάς, Επίκουρος Καθηγητής Γαλλικής και Συγκριτικής Λογοτεχνίας

Μαρία Σπυριδοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γαλλικής Λογοτεχνίας

Ολυμπία Ταχοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας

Θεολογία Τράκα, Επίκουρη Καθηγήτρια Γερμανικής Λογοτεχνίας